

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

מז א מתי פטויה מהל
טוען הלכה ו סמך טען
זה טוען ח"מ כי קמה
טעין ג:
מד ב מיי טע פטויה ה'ו
סמך טעין זה טוען
ח"מ כי קל טעין א':
מה ג מתי טע ועי'
בשגות ומננין טענה
טוען טע טע טע:
מד ד מתי טע פ"ד הל' ה'
טע' מהל גולה הלכה
ד סמך טעין זה טוען
ח"מ כי עה טעין ג' וט'
טע טעין ג' וטעין ד':

רבינו גרשום

הדרא ארעא והדרי
פרי. דאכל למפרע כיון
דלא אסחידו אהלת טעין
הדרא ארעא והדרא פירי:
אמר ר' זבד. אמאי
הדרי פירי והא אי טעין
ואמר לפירות ירדתי
שנחשבה לו במשכנתו
דטוריא או ארס אני בה
נאמן: האי מאן דנקיט
מגלא ותובליא ורבי
שהקלין חס הנהוין
כטורין ללקוט התמיס
א' במיאן מגלא ארעא
ותובליא שרוא
סל בראש עין ארז
ומבדיהן הסל כנגד
התמיס ותרובין אותם
במלא תופלים התמיס
במל כדי שלא יפלו
התמיס לארץ ויתבקעו
ותפלו: אי הכי. הויא
דאחוי בקרקע תרתין
שנין אמאי לא אמרינן לא
דיקא אינש דאכל ארעא
צדקא ורלא מלסקין אמר'
ליה אחוי שטרך:

חשק שלמה

על רבינו גרשום
(ב עין טעין עק תכלה):

הנהגות וצינונים

א' לקמן לו ע"א ליתא
אלא חל דבדי רב יהודה
הו ורבא אלפס כסתיין
דך קע ע"א קעב ע"א
גרס מאי טעמא לא
חזקין וכו' וכו' רב אלפס
עוד בשבועות פ"ז דף
שרד: (גלוין: ב) צ"ל
הדר (עין ג' יעב"ץ):
ג' סמך טעין ד"ה הא
אייתי סהדי שייך לעיל
ע"א: [7] המהרש"ל
מחקר: כאן והגיהו הלן
"אלא": כמפרש:
ה' צ"ל וואו הוה
(קרקין) דינה, ועי'
חוסן ישועות: [1] יש
להוסיף א' (בבא"מ):
ז' יש להוסיף בשבועות:
דרי' (בבא"מ): וכדפי'
שם הרשב"ם ב"ה'
והדרי פירי: [8] נדעיל
דאינו (בבארת המיס):
ט' נדעיל: (הוי'
(בבא"מ):

ואי טעין ואמר לפירות ירדתי בו, פי' תכלה כי א"ל מאי צעית
צהאי ארעא אע"ג דשענה שאכל היה צעל השדה יכול לעכב
ולא היה נאמן לומר לפירות הירדתי מיהו כיון שכבר אכלו וזה צל
לסודא נאמן לומר לפירות ירדתי ואת מאי איראי משום דלא חזיק

מיפוק ליה משום דתפיס מידי דהוה
אמטלטלון שאין עשוין להשאיל
ולהשכיר דאי אמר לקומין הן צדי
נאמן וי"ל דליטריך טעמא דלא חזיק
אס לקמן והניח ברשות שאין שלו
דלא תפיס צהן ואת"כ לא אמר נמי
לפירות ירדתי אלא דלייתי סהדי דאכל
צ' טעין כי הך דשמעתין יאה נאמן
צעמניה צמיון דאי צעי אמר לפירות
ירדתי לאו פירכא היא דלזין זה מיגו'
שהרי צל לתצוע גם הקרקע ודוקא
פירי דתמי טעין הדרי אכל פירי
דשנה שלישי לא הדרי דאי מהימן
צמאי דלמר שאכלה שלש טעין גם
הקרקע מהיה שלו:

איזיל ואיגדריה דיקא. פי'
לגזור תמריש שלל הדקל דגדריה
שיכח צתמריש ואלא אירי צקליצת
הדקל דא"כ ה"ל למימר ואיקטליה
כדלמרי צפ' כל הנשצטין (שטעות דף
מו. וס) אר"נ האי מאן דנקיט נרגא
ואמר איזיל ואיקטליה דיקלא דפלניא
כו' ונראה לר"י ולרבי"ם שאם היה
צל לקצץ הדקל עצמו לא היה נאמן
דדוקא פירות הוא דעבדי אינשי
דמזני אכל דקל און דרך בני אדם
למכור לקון חדע דלמרי צפ' החובל
(צ"ק דף טז: וס) שורי הרגת טעיעותי
קלצת אתה אמרת לי להרגו אתה
אמרת לי לקצץ פטור ופריך א"כ לא
שצקת חי לכל צריה וכו' משמע דאינו
נאמן צמיון דאי צעי אמר מכרת לי
לקלצו: לא חזיק איניש לאו משום

דקאמר צפרהסא איזיל ואיגדריה קאמר דלא חזיק דאפילו ליקט
צנעא נמי שייך לא חזיק איניש אס לא שצקת דרך גניבה:

אי אבא אפילו ארעא נמי. למאי דפרישית לעיל^(א) דאינו נאמן אלא
צפירות שלקט כבר אכל ממאן ואיך אינו נאמן אפילו צפירות
אע"ג דשטרט (ב) צפירי לא עבדי אינשי נריך לפרש אפילו ארעא אס
הוא טוען שהקרקע שלו שלקחה לא יחזיר פירות שכבר אכל אכל
קרקע פשיטא שיחזיר דאינו נאמן להשא: ה"י נכסא דר' אבא. לא
אקרקע קאי דפשיטא שחזיר הקרקע אחר שאין לו שנים עדים אלא
השטח נמי אפירי מסיק וסבר השטח כאילו חד סהדא לאורועי למחזיק
קאמי על הפירות שאכל ואינו יכול לכפור ולימא לא אכלתי וכאילו צל
לחייבו שצעה על הפירות אס יכפור ויאמר לא אכלתי ואע"פ שמעיד
שהחזיק צה ג' שנים כיון דלזין אחר עמו הרי"ם כאלו אינו מעיד על
החזקה אלא נעשה עד אחד לתוצעו פירות הכי ס"ד וטועה עד דלמר (1)

אי ליכא סהדי דאכליניהו לפירי אלא בהודאת פיו והוא טעין דוצנתייהו
ראיה צטטר ולא עדי חזקה הדרא למרה וחייב שצעות היסח על הפירות דוצנתייהו
בגון עייל כורא ואפיק טפי מכורא דצהכי הוא חזקה דלקמן^(ב) כי אמר אכלי טוצא ודידי אכלי מהימן דאין כאן מה לי לשקר צמקוס עדים
שאין ידוע אס לקח קרקע זו מצעליה אס לא אלא לפי שאבד שטרו צמון ג' שנים מפסיד ולא דמי להא דלציי ורצא דפליגי עליה דרב
מקדא לעיל דהתם כיון דלחצינרירא מילתא דרב ארדי קרוב טפי הרי נודע שאין לו חלק צקרקע ופירות שאכל שלא כדון אכל ופסי בהודאת
פיו לחייבו: אמר רב זבד אי טעין בו. מילתא צאפי נפשה היא והכי קאמר אס מתחילה כשטענו צעל הקרקע מאי צעית צהאי ארעא אילו
לא השיב לו מיין וצנתייהו אלא לפירות ירדתי כדון ארסי למחנה לשליש ולרביע או שמכרת לי פירות עד עשר שנים: נאמן. צמה שאכל
למפרע וצצעות היסח דוצנתייהו מיניה ואע"ג דאיכא סהדי דאכליניהו לפירי ושאין הקרקע קטיו לו דלא חזיק איניש למיחא לרעא דחצריה
ולמיחא פירי דחצריה צמנס כמפרש ואילו ומהו ממאן ומהו צל צל צל עדים ושקנה הפירות דא"כ כל אדם ירד לקרקע חצירו
ויאכל פירותיו ויאמר לפירות ירדתי ממחר שלא נחוש לערעורו של צעל הקרקע: מג"א ותובליא. כלי גודרי צתמריס המגל לגזור ומפילא חבל
לעלות לדקל מרוב גובהו. וי"מ חובילא סל לקבל פירות: ואמר. צפנינו: איזיל ואיגדריה דיקא דפ"צא. כלומר אלקוט הפירות: מוהימן.
ושצקין ליה צ"ד ללקט הפירות צלל עדים ושטר אחרי שאין ידוע שהצעלים מוחזין צצצר קודם לקיטה ואס אתה חצריה וטען להד"מ אחר שליטק
האין לית עליה אלא שצעות היסח אכל⁽¹⁾ מקמי דליגדריה אתה מריה דדיקלא ואמר להד"מ לא מהימן מלקט עד דמייתי ראה ודוקא צצטען
מתחילה לפירות ירדתי נאמן צמה שאכל כבר אכל אס מתחלה טען מיין וצנתייהו ואח"כ טען לפירות ירדתי שמתחש דצצירו הראשונים אינו
טוען וחוזר וטוען⁽²⁾: אי הכי אפי' ארעא נמי. כי טעין דוצנתייהו מיין ליהמנניהו צלל עדי חזקה דלא חזיק איניש למיחא צהרעא דלא דידיה
היא ולמיכל פירותיה: פירי נמי. נימא אחוי שטרך: היינו נכסא דר' אבא. דין זה דומה לאותו דין של נכסא דר' אבא ולא לנמוד מדר' אבא
היו צריכין דמילתא דפשיטא היא שישלס הקרקע אחרי שאין לו שני עדים ודומיא צעלמא דמנימן אוחו אי נמי לכך היו מדמין האי דינא לנכסא
דר' אבא כי הכי דלהדר פירי עם ארעא דהו כמי שיש עדים דלכל פירות צללל עדים לא מהדרי פירות כדלעיל⁽³⁾ דרב צמון אלא קרקע לחוד:

א' לעיל דף ל"ה. (ב) וס'
(א) עין תמיס לעיל
ל"א: ד"ה אפר רבא ותמיס
ישנים כריתות יב. ותמיס
בכורות ל"ב ואמר
(ד) לעיל טע. (1) לקמן
דף ג' טע. (2) שטעות דף
ל"ב: ודף מו. (3) דף
מא. (4) ל"ה. (5) לעיל
ל"א. (6) עין תמיס
כתובות כה: ד"ה שבידו,
(7) ד"ה ואי טעין.

הנהגות הו"י

(א) מ"ב לפי פירושו ר"ל
(ב) עדים כמה אכל:
(ג) מ"ב לפי זה ד"ה שאין
עדים וטען קמיין ממך
ועדין לא סמוך ג"ש ג"כ
לא משלס פרי משכיב
לעסס שצקת המדיס'
הוא צע"ט טעין קמה
ס"ג וצ"ט טע:

הנהגות הב"ח

(א) גמי ומולי' בידיה
ואמר: (ב) שם דלמר
ליה: תלמייה:
(ג) רשב"ם ד"ה וס'
סמך וכו' ואלו
לירושו והוא אינו ראו
ועדין לא סמוך ג"ש ג"כ
רב סמך וכו' עדות
אבות כל"ל ומיחא וכו'
נמקין: (ד) תמיס ד"ה אי
וכו' אפי' ארעא אפי' אס
הוא: (1) ד"ה הינו וכו'
דלמר להו אפי' וכו':

ליקוטי רש"י

זה אומר ש"ל אבותי.
היה הקרקע וכו' והוא
על זה אומר כו'. מה צו
לשקר. לם המחזיק
צמאי דטוען דל אטמיו
ירדתי מסי' לי צעי אמר
כו' והלך צהאי מיגו
מהימן ליה. מה צו
לשקר במקום עדים.
כלומר על ידי האי מיגו
דמי לי לשקר לא וזה
הקרקע שיהי עדים
מכחש'ם דל דציו
שלאמרס דל אטמיו
דלדקן הוא וצו סמוק
אינה כלום שהרי אין עמה
טענה כי אס טענת שקר
רבי"ם לעיל ל"א. מירך
זבני ואבלתיה שני
הצוקה. ולצמתי שטרי
ואתה לא תמח' לי
צאודרס צצטרי וס' טען:
ולא מתיחא צצטרי וימר
על ש' טעין וס' טען:
נכסא. תמיסה של כסף
(קדושים ח: וצ"י'ו כתובות
ק:). פלוגא של כסף [ב"ק
צ: ובעיור ב"ס טו.].
תמיסה כסף או זהב
[ש"ס לקמן כחח.].
תמיסה כסף מותק לאון
(ש"ס טו) הפסול נפק
מכא [שבעות לב.].
תמיסה אחת של זהב
שקורין פלגא [מנחות
ק:]. אי חצפי וירדי
על חצמתי
שאלה גולמו ממני
[שבעות טס.].

הורפס מאתר אוצר החכמה

הורפס מאתר אוצר החכמה
הורפס מאתר אוצר החכמה

לי צדק והלה אומר אין לך צדי אלא חמשים וחמשים איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם והיינו כר' אבא וימיהו איכא למימר דר"י דמוקי¹⁶ מתני' כר"מ וכמו שפרש"י ר' אבא הוא¹⁷ סבר כר' יוסי אבל עוד קשה דבשמעון משמע דהלכתא כר' אבא מדקאמרין סבור רבנן

קמיה דאבי למימר דהיינו נסכא דר' אבא וקאמר נמי אלא אי דמיא לרבי¹⁸ אבא כר' וצ"מ ק"ל כרז נחמן דביי¹⁹

ועוד תימה דהתם גבי יתומים מן היתומים קאמר רב ושמואל דלס מנה ליה נחיי מלוה כרז נחמיצ מלוה לצני ליה שבעה ואין אדם מוריש שבעה לצני ומתוך שאין החוצעין יכולין לישבע פטור הנתבע ור"א פליג עליה²⁰ (שבעות דף תמ.) וקאמר יורשין נשבעין שבעה יורשים ונותלין והיינו כרבי אבא דמתוך שאינו יכול לישבע או תובע או הנתבע משלם הנתבע ומסיק התם²¹ דעבד כרז ושמואל עבד דעבד כרבי אלעזר עבד ומפרש ר"ת דרז נחמן שפיר סבר כר' אבא נסכא

וצננה י"י לך צדק וא"ל אין לך צדי אלא חמשים וחמשים איני יודע ודוקא בשניהם חשודין פסקי רב נחמן כר' יוסי דלאמר יתלוקו ורבי אבא בשניהם חשודין מודה לר"י דהלכה כרבי יוסי וטעמא משום דקנסין סכנגדו לפי שהוא חשוד הלכך מפקיד החזי אבל בעלמא מחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם והא דקאמר התם דרוביתו שבא"י ר' אבא לאו למימר דר' אבא סבר לה כר"מ אלא דדייק כיון דר' אבא בעלמא סבר דמתוך שאינו יכול לישבע משלם אית לן למימר דאיהו מפרש מילתיה דר"מ דחזרה שבעה למחויב לה והלכה כר"י בשניהם חשודים וכו' אבא נסכא ודוקא ציטומים מסקינן דעבד כרז ושמואל עבד ודעבד כר"א עבד כדאמר²² הבו ללה להוסיף עלה כרז אין לפרש (ג) טעמא דרז נחמן דלאמר יתלוקו משום דר' אבא דכיון דשניהם חשודים ה"ל כאלו תרתייהו מחויבים שבעה ואין יכולין והלכך כל אחד מפקיד חזי ורבי אבא סבר כיון דעיקר שבעה על הנתבע ואין יכול לישבע משלם הכל דל"כ ר' אבא ורז נחמן מנא סברי שפיר כרז ושמואל ציטומים מן היתומים כי מת ליה נחיי מלוה ומפקדינן צני מלוה כיון דאין יכולין לישבע ואין נוטלין כמו שמפקיד סכנגדו חשוד על השבעה החזי שאינו נוטל כשגם הוא חשוד וצ"ל כל הנשבעין (שבעות דף תמ.) משמע כל הסוגיא דרז ושמואל פליגי אדרז נחמן ואדרבי אבא וע"כ²³ צ"ל ע"כ דלרבי אבא וכן לרז נחמן מתוך שאינו יכול לישבע אפילו החוצע משלם הנתבע כלפרי²⁴:

ההוא ארבא דהוו מינצו עלה בני תרי האי

אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד מיניהו לבי דינא ואמר תיפסוה (6) אדמיתניא סהדי דידי היא תפסינן או לא תפסינן רב הונא אמר תפסינן רב יהודה אמר לא תפסינן אול ולא אשכח סהדי אמר להו אפקוה וכל דאלים גבר מפסינן או לא מפסינן רב פפא אמר מפסינן והלכתא לא תפסינן והיכא דתפס לא מפסינן: זה אומר של אבותי זה אומר של אבותי (6) אמר רב נחמן כל דאלים גבר (7) ומאי שנא (8) משני שמרות היוצאין ביום אחד

רבינו גרשום תפסוה. ברשוותיכו כחכ ב"ד לפי שאינו מאמינה לו דשפא יכרחה: אמר להו. הואיל ולא מצאנו עדים אפקוה מרשותיכו ואותבו: ביניו כדמעיקרא וכל דאלים כחכ יותר להתיא מיד חבירו גבר ותהא לו עד שיביאו עדים ואח"כ נותן לפי שהעדים מעידין: רב יהודה אמר. הואיל דתפסוה בית דין מזה (חזקא) לא מפסינן מידם עד דמיתו חד מיניהו סהדי. והלכתא דשפא תפסי' לכתחלה דשפא כבדה ותחן עינו בה דהיאך נתיאנה מיד זה ברבירו של זה ואי תפסוה לא מפסינן: ומ"ש משני שמרות היוצאין ביום אחד. שהיו שניהן באין שיהלו לו כאתר ביום א' והכל א' מהם משבעה קרקע ומכר לא יתן אבא לטורפן ואין שטר א' בהם מוקדם מחבירו:

אכלי הו"ל מחויב שבעה ואינו יכול לישבע ומשלם. כך נראה שיטה זו צעני ושזב מלאתיה כן צפי' ר"ח ויש לשונו אחרים ואין צהה ממש וק"ל צהא כרבי אבא מדליף אציי מינה ואף על גב דפליגי עליה רב ושמואל צפרק כל הנשבעין (שבעות דף תמ.) דלאמר חזרה שבעה לסימי והמוציא מחבירו עליו הראיה ומנ נמי התם וכן היחומים מן היחומים לא יפרעו אלא בשבעה ורז ושמואל דלאמר תרתייהו לא שנו אלא שמת מלוה נחיי הלוי אבל מת ליה נחיי מלוה כרז נחמיצ מלוה לצני ליה שבעה ואין אדם מוריש שבעה לצני ממון שהוא מחויב עליו שבעה אלמא הואיל ומחויב שבעה שלא התקבלתי חוב זה ויתומין אין יכולין לישבע כן אלא שלא פקדנו אבא ואין זו שבעה המוטלת על אביהם וגם יתומים של ליה אין יכולין לישבע שפרעו אביהם קא אמרי רז ושמואל שלא יפרע אלמא המחויב שבעה ואינו יכול לישבע

לא זה ולא זה סבירא לרז ושמואל חזרה שבעה לסימי ואין כאן לא שבעה ולא פטרעון ור"א פליג עלייהו ואמר יורשין נשבעין שבעה יורשים ונותלין דלא ס"ל לרז ושמואל ואמר²⁵ התם²⁶ האי דינא דעבד כר"א עבד דעבד כרז ושמואל עבד אפ"ה הלכתא כר' אבא ולא כרז ושמואל דלאמרין התם הבו ללה להוסיף עלה עשו תקנה שלא להוסיף על דברי רב ושמואל ללמוד מדין זה דיתומים מן היתומים דדין ולומר חזרה שבעה לסימי דדין זה לצדו דיתומים מן היתומים הוא דק"ל כרז ושמואל דיעבד משום תקנת יתומים צני ליה דמסקין עלייהו שלא לפרע מהן צלא שבעה מעליהם אבל צשאר דינן ק"ל כר' אבא דהמחויב שבעה ואינו יכול לישבע משלם וגם ר"ח פסק דהלכתא כרבי אבא: ארבא. ספינה צננה: האי אמר דידי הוא ב"י. ולא זה ולא זה מוחוקן זה מדלל מני עלה ממחיתיה דשני אוחוזין צנליה²⁷ שזה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת כל דאלים גבר כן פיר"ח: תיפסוה. פן ימכרה אבל חזקה שהחזק זה אחר שערער זה עליה אינה כלום דאין סהדי שצורת תפיסה צהא ליה: **תפסינן או לא תפסינן. מל לימא דתפסי לה צ"ד דהא אי לא משכח סהדי הדרינן ומפקינן לה כדמעיקרא ולא הפסיד בעל הספינה בתפיסת צ"ד כלום או דלמא לא תפסינן דלמלא לא משכח סהדי ולא הדרינן ומפקינן לה כדלמא הו ומנא דהפסיד בעל הספינה על ידינו דלא הוה צפקין לה דלמא הו אלא וגבר בעל הספינה ומנא זוכה צשלו כן צ"ל טעם השאלה:**

רב הונא אומר תפסינן. ס"ל כרז פפא דלאמר מפסינן רב יהודה אומר לא תפסינן משום דס"ל לא מפסינן דללקמיה והלכך לא תפסינן דשמת זה אין לו עדים ושקין הוא ומכל וכל רוצה להפסיד את חבירו דמאחר דתפסי יודע הוא דמו לא מפסינן: אי"א אפקוה. ובגון דאיתרמי מילתא דתפסינן לה כרז הווא אי נמי שאמרנו שניהם לצ"ד לתפסה ודצרי הכל: **וב"ד דא"ים גבר. צין צראית צין צכח כמו שפוסק רב נחמן לפנינו כל דאלים גבר: צ"א מפסינן. דמאחר שצא ממון ישראל ציד צ"ד אין ראין להפקירו אלא מעבדן אותו ממון עד שידעו למי שיעי: מפסינן. כעין שפאלאוהו מחלה לצדעת מן תפסוה שאל לא יצא עדים יחזירוהו וכל דאלים גבר: והצ"ח צ"א תפסינן והיכא דתפסינן צ"א מפסינן. כרז יהודה: זה אומר של אבותי זה אומר של אבותי. צין צפסינה צין צקרקע ואין עדות וחזקה ליה יותר מזה: ומ"ש משני שמרות היוצאין. לפנינו על שדה אחת של ראובן שכחז שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה לוי ושניהם ציוס אחת ומנא שאין זה מוחוק יותר מזה כלל ואפ"י נצברר ששמעון צשאר ולי אחריו צעבר אין הקדמה**

הוא ארבא דהוו מינצו עלה בני תרי האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד מיניהו לבי דינא ואמר תיפסוה (6) אדמיתניא סהדי דידי היא תפסינן או לא תפסינן רב הונא אמר תפסינן רב יהודה אמר לא תפסינן אול ולא אשכח סהדי אמר להו אפקוה וכל דאלים גבר מפסינן או לא מפסינן רב פפא אמר מפסינן והלכתא לא תפסינן והיכא דתפס לא מפסינן: זה אומר של אבותי זה אומר של אבותי (6) אמר רב נחמן כל דאלים גבר (7) ומאי שנא (8) משני שמרות היוצאין ביום אחד

(א) [ענין ס:א] (ב) עיי חסי' בכורות יח: ד"ה שמנתי (ג) כמוות לז, (ד) שביעות מח: (ה) ב"מ (ו) (ז) ו (ח) ו (ט) ו (י) ו (יא) רש"י (י) כתובות יג, (כ) עמוד ב, (ל) שם, (מ) ע"א.

ליקומי רש"י
כ"ד דא"ים גבר. ומגון שאין לו עדות ומוקף לזה יותר מזה ומשום דמפקק לן מי שרואה להחזיק זיוק ולא נוטל מלדו ורשבי' מן: מ"שני שמרות היוצאין ביום אחד. מכר שדה אחת לפני בני אדם ביום אחד (כתובות ד"ג).

הנהגות וצינונים
א) צ"ל מוקי (באה"מ, ב"ש): כן צ"ל והוא (ב"ש) וכו' ברפ"ר: ג) צ"ל הא דרבי אבא (כ"ה במגו) וכו' בתוס' שביעות מז ע"א ד"ה (מחוק): ד) צ"ל וזה ע"ל: ה) צ"ל וזה כן (גליון): ו) ברמב"ן כתב כן בשם ר"ח, וכן משמע ברש"י: ז) צ"ל צ"מ"ד (ב"ש): ח) צ"ל היו כולן יוצאות בשעה אחת (חוסן ישועות וכו' במשה שם, ועי' מהרש"א):

6) צנצ'ה קמח קטני.
(א) לקמן ת.א. (ג) לקמן
כ. צנצ'ה קמח קטני.
(ד) לקמן ת.א. (ה) (ז) [קטני]
קטני: (ו) ב"ק קטני:
(ז) צנצ'ה קמח קטני.
(ח) לקמן ג' ריש ע"א.
(ט) לקמן ג. (י) ע"ז
לקמן עמוד ב. (כ) לקמן
עמוד ב. (ל) כן כתבו
התוס' לקמן ע"ב
ד"ה היכא דלא כרשיי
שם. (מ) ד"ה אמלן.
(נ) ריש. (ס) וצ"ע תוס'
ב"ב קמח. ד"ה נפל הבית
עליו ועל אמו.

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה היו וכו'
אלה דרוכב ומנהיג:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה וזה היה תוס'
ה"פ וכו'. ע"ז לקמן דף
קטו ע"א תוס' ד"ה וכו':

ליקוטי רש"י
כד"י. ט"ס חס (ג"סין פה).
ע"י ש"ס בהגהות וציונים.

הגהות וציונים
א) רבינא. מהרש"ל
(גליון) מהרש"ל דפו"ר.
וכן הגיה הב"ח לקמן
כו ע"א אות א.
וע"ז במהר"ם חיות:
ב) רש"י ורוב הבתי
של הגמ' ושל רש"י
צנצ'ה: [ג] ע"ז מהרש"ל
(גליון) וע"ז בילקוט
מפרשים: [ד] הגהות
רש"י. והנוסח הישן
"פא"י: [ה] שהגבהתי
מהרש"א (גליון):
ו) "נסורת" נראה
למחוק (רש"י), ובכתיב
בהשקפה נכרבים
דקתני במצוה: [ז] צ"ל
והחלוקה (באה"ע)
וכ"ה בכתיב. וע"ז
מהרש"ל ומתיר:

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא ב.

שנים אוהזין בפלית. דוקא אוהזין דשניהם מוחזקים זה ואין לזה כח זה יומר מזה שאילו הייתה צד אחד לזכו הוא איך המוליא מחזקו ועליו להביא ראיה בעדים שהיא שלו ואינו נאמן זה לטול בשבעה: זה אומר כו"ה שלי. צנצ'ה מפרש למאי תנא תרתי: זה ישבע מפרש צנצ'ה (ד.ג) שבעה זו למה: שאין לו בה פחות מחציה. צנצ'ה (ד.ה) מנ"י אמאי תקון כי האי לישנא צהך שבעה: וזה אומר חציה שלי. מודה הוא שהחזי של חזירו ואין דנין אלף על חציה הלכך זה האומר כולה שלי ישבע כו' כמשפט הראשון מה שהן דנין עליו נשבעין שניהם שאין לכל אחד צו פחות מחציו ויטול כל אחד חציו: זה שנים רוכבין כו'. לאשמעינן תתא (ה) דרוכב ומנהיג שניהם שזין לקנות צנצ'ה מן ההפקר: בזמן שהן מודין. צנצ'ה (ד.ה) מפרש [דצהאי] אשמעינן דהמגביה מליאה לחזירו קנה חזירו: גמ' ראיתיה. קודם שהגבהתי אומה: בראיה קני. מדקתני יחלוקו: תנא כו"ה שלי. צנצ'ה גמורה שהגבהתי תמילה ואתה תפסק מידי משוכתי זה: והאמר רבנאי. צנצ'ה קמח צנצ'ה ומלכא: ומצאתה דאתא לידיה משמע. ואפי' הכי אחרך ולא עובד כוכבים ולא תימא¹ כי מיטע רחמנא עובד כוכבים היכא דלא אתאי לידיה דישאל לא מיחייב למטרה עלה ולא הדורה אלף אתא לידיה מיחייב להחזירה להצדקתו אסורה: תנא רישנא דע"א קמח. אי לא הדר תנא כולה שלי הוה אמינא מאי מלאתיה דקמחי תנא לשון בני אדם אלו צנצ'ה שלי ולא לשון המקרא והכנה בני אדם שיש לה מליאה משעת ראייה: בע"מ דקתני מצאתיה. צנצ'ה ששניהם מליאה מליאה קנאה הוה אמינא דמליאה קני לה משעת ראייה ללא אשמעינן שום תנא דלא קני לה אלף צנצ'ה להכי אשמעינן הכא ממשנה יתירה: והא זה וזה קתני. גבי מלאתיה תנא זה אומר וגבי כולה שלי קתני זה אומר ואי חדא הוה הכי אצעי ליה למתני זה אומר מלאתיה וכולה שלי: במקא וטמיה מיד פלוני ודוקא מקא וממכר הוה דלמרינן יחלוקו בשבעה דליכא למימר שניהם קנאוה ולשניהם נתרצה המוכר אלף זה אומר אי ארגמיה וזה אומר אי ארגמיה לא יחלוקו דודאי חד מינייהו רמאי הוה ותהא מונחא עד שיבא אליהו: דמורה

6) אוהזין במלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויהלוקו זה אומר כו"ה שלי וזה אומר חציה שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע² זהו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויהלוקו בזמן שהם מודים או שיש להן עדים חולקין בלא שבעה: גמ' למה לי למתנא זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר קתני זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וזה אומר אני מצאתיה ונא ידענא דכולה שלי אי תנא אני מצאתיה הוה אמינא מאי מצאתיה ראיתיה אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תנא כולה שלי דבראיה לא קני ומי מצית אמרת מאי מצאתיה ראיתיה³ והא אמר רבנאי⁴ ומצאתה דאתאי לידיה משמע אין ומצאתה דקרא דאתא לידיה משמע ומיהו תנא לישנא דעלמא נקט ומדחזי ליה אמר אנא אשכחית ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תני כו"ה שלי דבראיה בעלמא לא קני לה וליתני כולה שלי ולא בעי אני מצאתיה אי תני כולה שלי הוה אמינא בעלמא דקתני מצאתיה⁵ בראיה בעלמא קני תנא אני מצאתיה והדר תנא כולה שלי דמבושנה יתירה אשמעינן דראיה לא קני ומי מצית אמרת חדא קתני והא זה וזה קתני זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וכו' אמר רב פפא ואיתמא דאי

בצטורה (ד.ה) כ:
ויחלוקו. תימא דמאי שנת מהיכא דלרצח דלמחך כל דללים גבר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף לד: ושם) וי"ל דלחזקת שנת דחשיב כאלו כל אחד יש לו זה בדאי החזי דלכן סהדי דמאי דתפיס האי לידיה הו"ל⁶ וכן צנצ'ה שלישי דמדמי צנצ'ה⁷ לטלית חשיב הוהו שהספקך תופס צנצ'ה שניהם כאלו הם עצמם מוחזקים צו לך משני דהמס ודאי דחד מינייהו הוה ואין החלוקה יכולה להיות אמת ולכן יאמר מונח אלף טלית דליכא למימר דתרויהו הו"ל יחלוקו וכן שנים אלוקים צנצ'ה דמדמי לקמן (ד.ה) ו. למתני משום דשניהם אלוקים צו דהחלוקה יכולה להיות אמת דלפטר שפרע לו החזי וצנצ'ה אין דרך שיקנה לו החזי אמרי שהוה צד חזירו אלף צנצ'ה אע"ג דלפטר שהיא של שניהם כיון דלחן מוחזקין צו הוי דינא כל דללים גבר ולסומכוס⁸ אע"ג דלחן מוחזקין צו ואין החלוקה יכולה להיות אמת היכא דליכא דררע דלמונח פירוש שצנצ'ה טענותיהם יש ספק לצד דין יחלוקו:⁹

זה נושא רביע. וא"ת יהא נאמן דחזיו שלו מיגו דאי צעי אמר כולה שלי כדאמר גמ' (לקמן דף ט.ה) האי מיגו גופיה לפטור משבעה אי לא משום דלעירוני קמערס ומפרש ריב"ס דמיגו להוציא לא אמרי דחזיו השני מוחזק זה כמו זה והיכא דחזקת הבתים (ב"ב דף לז: ושם¹⁰) דגמין ולחיש ליה לרצה לחן שטרע זריפא הוה ומיהו שטרע מעליא הוה לי צדי ואצד והימניה רצה להוציא צמיגו דאי צעי אמר שטרע מעליא הוה¹¹ הסס היינו טעמא משום דלפ"י הוה שתיק רק שלא היה מודה שהוא מוויף היה נאמן כי החתימה הייתה נכרת לעומדים שם ורצ יוסף אית ליה דלפילו מיגו לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוה טוען צהאי שטרע הוה שקר ואין לומר מיגו אלף היכא שטענתו ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכן אינו מפילו להחזיק כגון צעודא קמייחא וא"ת וינחא דלחן ספק מוליא מידי ודאי דהאומר כולה שלי יש לו צדאי חזיה והאומר חזיה שלי ספק אס יש לו צה כלום כדאמרין צפרק הסולן (יעמוד דף ג.ה) ספק יבס שצאו לחלוק צנכסי קנא ספק אמר אנא צד מונח אנא ואית לי פלגא ויבס אמר את צרה דידי ולית לך ולא מידי הוה ליה יבס ודאי וספק ספק ואין ספק מוליא מידי ודאי וי"ל דהסס יבס שהוה צו של ספק הוי ודאי יורשו ולא יוציא הספק מספק ממונו אלף הכא אין ספקא מה שהוה ודאי צחזיו שיועיל לו לחזיו השני¹²: **בראיה** בעלמא קנא. אע"ג דקתני צנצ'ה¹³ (לקמן דף ט.ה) ראה את המליאה ואמר לחזירו תנא לי דלא קנה בראיה וכן ראה את המליאה ונפל עליה (לקמן דף ז.) קתני נמי דלא קני מני למדחי כיון דאמר תנא לי או שנפל עליה גלי דעתיה דלא ינחא ליה למקני עד שיגיע לידו: **דבראיה** בעלמא לא קני. והא דלמרי צפרק הבית והעליה (לקמן דף ק.ה) וסס) הצטערה בהפקר קני היינו טעמה שעה כל דהו כגון שגדר גדר קטן: **והא** זה וזה קתני. איכא דוכתי דפרקי כי האי גוונא ואיכא דוכתי דלא פרקי: [שי' מוס' בנכות דף נא: ד"ה א"כ]:

א) וכן תעשה לחמור
ב) תעשה לשמלתו
ג) תעשה לכל אברתו
אחרך אשר תאבד
מקונו ומצאתה לא תוביל להעלם:
(דברים כג.)

עין משפט
גר מצוה
א א מ"י פ"ט מהלכות
טוען וטוען הל' א סמג
עשין לה נושע ח"מ סי'
קלח ספק א:
ב ב מ"י טס הלכה ח
טו"ש"ע טס ספק צ:
ג גמ"י טס הלכה ז טו"ש"ע
טס ספק א:
ד ד מ"י פ"ז מהלכות
גולה ואברהם הל' א סמג
עשין עד טו"ש"ע ח"מ סי'
רספ ספק א:
ה ה מ"י פ"כ מהלכות
מכירה הל' ד ועין
צהשגות וצמ"ט סמג עשין
פז טו"ש"ע ח"מ סי' רכז
ספק א:
א) רבינו הננאל
שנים אוהזין בטלית
זה אומר אני
מצאתיה וכו'. ואקשי'
עלה למה לי למתנא
חוב זה אומר כולה
שלי הלא באומרנו אני
מצאתיה משמע דכולה
שלי היא. ופרקי הא
אתא לאשמעינן דבראיה
בעלמא לא קני לה
למיצאה. הא לא מיבעיא
דהא אמר רבינא ומצאתה
דאתאי לידיה משמע,
דבין רבינא בהנחל בתרא
הל' אין פורטין מתבת
המוכסין ופשוטה היא.
ואוקימנא למתני רישא
במצאתה וסיפא דקתני זה
אומר כולה שלי כגמ"י
בשטוען אני קניתי
ונתתי דמיה לבעליה.

רבינו הננאל
שנים אוהזין בטלית
זה אומר אני
מצאתיה וכו'. ואקשי'
עלה למה לי למתנא
חוב זה אומר כולה
שלי הלא באומרנו אני
מצאתיה משמע דכולה
שלי היא. ופרקי הא
אתא לאשמעינן דבראיה
בעלמא לא קני לה
למיצאה. הא לא מיבעיא
דהא אמר רבינא ומצאתה
דאתאי לידיה משמע,
דבין רבינא בהנחל בתרא
הל' אין פורטין מתבת
המוכסין ופשוטה היא.
ואוקימנא למתני רישא
במצאתה וסיפא דקתני זה
אומר כולה שלי כגמ"י
בשטוען אני קניתי
ונתתי דמיה לבעליה.

תורה אור השלם
א) וכן תעשה לחמור
ב) תעשה לשמלתו
ג) תעשה לכל אברתו
אחרך אשר תאבד
מקונו ומצאתה לא תוביל להעלם:
(דברים כג.)

במעו ללקוח נמי אינו נאמן, כמו דאמרי' גבי קרקע(ג) דאם הוה סהדי דאבותיו הוא אז כשני הוה מגו נגד פדים דהוא פדי חזקה מרי"ק. ונראה להוכיח מדחזיון דלענין דהרא ארעא והדרי פירי חלי לה בגמי דיניא דנסכא דרי אבא דאם אין ידוע האכילה כ"א על פי אז אליבא ש"י הרשב"ס(ג) יכול לעשן לקוח לגביה הפירות(ד), והתוס' חולקין וסוברים דמכיון דאינו דהקרקע גם בהפירות לא זוכה, הכי דמכיון דארעא בחזקה אבהתי קאי ולא מהני חפיסה לגבי הפירות הי"נ אפי' ע"י הפה שאסר לא מהני דהוי מגו במקום עדים לשי' התוס', מזה יש לדון דכל הנאמנות אפי' אין חטפי ודידי חטפי לא יוכל לעשון דהיה שלו מעיקרא כי אם בטענת לקוח, ולא בטענת דשלו הוי' מעולם דהוי מגו נגד עדים, נמלא דהנאור אין חטפי ודידי חטפי הוא דלקוח הוא(ה) ורק דנאמן נגד חפיסה הראשון לומר דאחא לידי' בחזרה שלו אכל בכלל דר נז חד יומא הוא הראשון, ואם יטעון דשלו הוא מעיקרא הוי מגו נגד עדים. וע"כ נמלא דמה דאמר רב נחמן דהרא ארעא והדרי פירי ממילא הוי זה כמו דין נסכא דרי אבא, ונראה להסביר יותר דאילו הוי אמרי' כקושית בגמי א"כ ארעא נמי דיביה מוכני ע"י דלא חליף שיהיה נעשה חפוס גמיה שאכל, והסבר הדבר דברגלים לדבר של החזקה דלא חליף נעשה ספק ואיתרע המרא קמא, וע"כ אזלי' בחר חפיסה, אז לא היה שייך דין דנסכא דרי אבא, דלדרבה בחפיסה הראשונה קיימא בחזקה התוס' וע"כ לא מקרי זה חטיפה, אבל לפי מה דמשני דע"י

לשחבט כו"ל בגזן, ופירושו ראייה זו נראה לי, דאם יכיר רק מספק בחזקה ואז ע"י שיש לו מגו נאמן לסתור דידי חספי, א"כ נאמן בטענתו לענין דאינו חייב כלל לשבט ע"י עד החטיפה, ואע"פ דכ"מ שנים מחייבין אחו ממון אחד מחייבו שבוטה ונשנים הא יש חייב ממון, זה ל"כ היבא דמה דמשלם משום ספק, דפחה דנאמן הא ודאי דידי' הוא וע"כ לא מחייב כלל שבוטה, וע"כ הוכיחו התוס' דע"י שאחזו הוי ודאי דשלו הוא, וע"כ לענין שבוטה דחשוב כמו שנים לחייבו שבוטה ממילא אינו נאמן בטענתו דידי' הוא לענין שנחבטל הגדה העד, דכללא הוא כ"ז שנים מחייבין אחו ממון ע"פ ודאי אחד מחייבו שבוטה וע"כ נראה לי דין מחודש דהיבא דיש שני עדים דידי' הוא, אז אינם נחשבים רק כמו עד מסייע בחזרה פוער משבוטה, אלא דמעידין דידיה הוא וע"כ ליכא שבוטה כלל, דהא מעידין המה נגד חזקה כל מה שחתה יד אדם הוא שלו, ועדותן אלים להוליא מחזקה זו, וממילא ליכא שבוטה משולם, מה שאח כן עד המסייע דלא מהימן נגד חזקה זו, רק ע"י דדין שבוטה הוא ונשבוטה נאמן ע"א, וע"כ איכא שבוטה ורק דע"א פוער מכשבוטה וצ"מ מזה היבא דאיכא חד, וחר, כה אחא אומרת דידיה חטף וכה אחא מכחשין דכ"מ הא נשבע כמו דאיחא בק"ה"ח סימן פ"ז אבל הוא לא נשבע דכא בעדותן בעל גם עדות העד ונכון נסד"ש ובחר הוא.

וביתר נראה ברואית כ"מ דאם בחזרה ודאי השב כמו שלו הוא וע"כ יש בזה עדות של שבוטה דהוי כמו עד על דידיה ואם בחזרה ספק הוא לא הוי כמו עד על דידיה רק עד על החטיפה.

סימן לה

עוד בענין חזקה במטלטלין וברין נסכא דרי אבא

- (א) דגה מה שנסתפקתי מכבר אם נאמן במטלטלי ע"י חפיסה דוקא בטענת לקוח, אבל אם יטען דאל אבותי הוא הוי נגד פדים(ה), ואפי' (ה) ע"י נגד פדי חזקה מרא קמא.

- (ג) דף ל"ג גבי זה אומר של אבותי.
- (ג) ד"כ היינו נסכא דרי אבא, ודיכ אלא אי דמיא.
- (ד) דף ל"ג ד"ה לסוף אוידי ליה.
- (ה) נמלא דחזר ממה שכחב צסי' ל"א, וסי' ל"ב דשאני מטלטלי מקרקע, ונאמן במטלטלין בחפיסה לומר דשלו הוי מעיקרא אולם לריך פיוח לכאורי ממה שפסק השו"ע ח"מ סי' סס"ז סעי' י"ג ח"ל וכן אם היה שם ע"א בלנד דעצ"ה עושן שגזל הוא כלי זה והלה אומר לקוח הוא בידי וכי' או שלי היה ופקדון הוא אל"ך וכי' חייב וכו', ולכאורי משמע דכלא עד אחד היה נאמן לעשן דשלו היה מעיקרא.

ולחוי שערך קיימא בחזקה בעלים כראשונים נמלא
דחופס הוא כמו חטיפה שנחטיפה לא אזליי בחר
חפיסה דאדרכה בוי לוי בגזון, וואלוס אי יש לו כסה
שאמר על הכאילוב אזי לשיי הרשבי"ס אזליי בחר
חפיסת כסני ומכני חפיסתו עיי שנתח הוא חסום,
כמו שהארכתי בשם מו"ר זיע"א דעיקר כנאלמות
הוא עיי חפיסתו ולא עיי כמנו.

וגדחזור לדברינו ולכאורה אפי עיי מנו והסה
שאמר אינו נאמן במטלטלין רק לטעון דלקוח
כמו בסוגין דעומן על הפירות לקוח, אבל אם עומן
דעל אבותיו הוא כוי כסה שאמר נגד עדים כדחזוי
מדברי החוס' דלא נאמן כלל חפירות אפי עיי
כסה שאמר משום דלוינו נאמן אחרעא אינו נאמן
גם על הפירות באור הדברים דכוי נגד כמרא קמא
ול"ע בדבר.

ולפי דברינו מובנים דברי הרשב"ם ג"ה שפרש
במה דלוינו רבה ורז יוסף באמר לו שערט
זייעא הוא מיכח שערט מעליא כוכ לי וארכס ואל
רי יוסף אמאי סמכת אכאי שערט כאי שערט חספא
בעלמא.

ג) ונסביר יותר בעובש"י, ומדין דנסכא דרי אבא
למדון אנו, דאם רואין אנו חפיסה מחברו
לא כוי אז רק דין חזקה, באור הדברים דגאמר
דשפיר חל ספק אלא דמשום דין דכמחטיב הוא
של כראשון, אלא דכוי לנו ודאי דחזקה דכל מה
שחיי אדם הוא שלו בודאי, ומכבר כונחי ג"כ קאת
לדברי הנתיבות בבאור דברי ר"ת בחוס' ד"כ
ככא ארנא דרי ל"ד, ח"ל החוס' ומפרש ר"ת
דלוחזן שאני דחשוב כאלו אנו יודעין שיש לשנייהם
חלק בה שכל דבר יש להעמיד בחזקה מי שהוא
נידו, כדאמריי בני נסכא דרי אבא דאטיג דאמר
ידידי חטפי השבוי ליי גזון, ובאור הדוש דר"ת
הוא דלא נאמר דחל ספק עיי טענתו אלא דלזליי
בחר חזקהו דכראשון מדין כמחטיב, עיי הביא
ראי' מדין נסכא דרי אבא, דהא אס"ד דאינו
ודאי אלא דלא נאמן עיי דלזליי בחר חזקה, דא"כ
לא היה כבוד מחייבו כלל שבוטה בזה שראח רק
החטיפה, דכא עיקר ידיעתו דהעד אינו רק ע"פ
דין המחטיב ולוינו עד ודאי בכמנון, ומלאתי זאת

בכחובות כסוי מ"ו ס"ק ב' וכתב דאין זה בכלל
כ"מ שנים מחייבין אותו ממון ע"א מחייב
שבוטה, דכלל הוא רק אם העדים מחייבין אותו
ממון ע"פ עדותם בזה ע"א מחייב שבוטה, משא"כ
כיבא דהחייב הוא לא ע"פ עדותם אלא ע"פ כבוד
של חזקה, ומדחזוי דע"א על החטיפה מחייבו שבוטה
כרי דכוי זה ודאי גם לענין שהוא שלו ואע"פ שטעון
ידידי חטפי אין זה מספיק לעשות עדותו דהעד לספק,
וכרי חזוי דאין זה דין המחטיב אלא דמעמידין אותו
בודאי בחזקה מי שהוא בידו וחשוב החופס לגזון,
ובזה יתבאר דברי בגמ' דסוגין אלא אי דמי לרי'
אבא למד סכורא ולחרחין שנין ולפירי, דהכי כמנ'
מדמה דגם עיי דלחוי שערך כוי זה ודאי דקיימא
בחזקה אבהתי וע"כ אם יבוא ע"א על הכאילוב
ומייבו שבוטה ומשא"מ.

ג) והנה מכבר נסתפקי בני ס' דשיטת לוחזין
אם ע"א יעיד על החטיפה, אם יכחי
דין נסכא דרי אבא לחייבו שבוטה, או לא שוכי
גשתיה דדון, דגם בעיקר דבדר ראית כר"ת דמה
דחפוס כוי זה ודאי מהא דאמר לקמן לשחנפ כו"ל
בגזון, כבאור הוא דאם לא היה ודאי אלא דין
מספק, א"כ לא היה כבוד מחייב שבוטה דלוינו מעיד
בודאי עיי דמעיד שחטף, ונפ"כ דכוי זה ודאי,
ועיין בכחובות כסוי מ"ו לענין אם ע"א מעיד
בקיום שער כלואה, והכחשה כוי דפרעון אין כאן
שבוטה, דל"ש לומר ככ"מ שנים מחייבין אותו
ממון ע"א מחייבו שבוטה, מכיון דעדותו כס' הוא,
דענין חזקה דשערט בידך מאי בעיי אינו ודאי וליכא
עדות אלא חזקה, וה"כ באור דברי ר"ת דדין
שמפיקא לא מפיקי ממונא אינו ודאי להחשב עדות
ונפ"כ דכוי אן סכדי.

סימן לו

ברין אם השוכרים יכולין להעיד שדרו בה תמיד

א) גמ' דף כ"ט. הן חזקה הכתים וכה כתיב
דיממא ידעי וכליליא לא ידעי וכי רכא
אמר כגון דלחו בי חרי ולאמרו אן אנריין מיניי

לה מהמי בלא דר זביב כ"ל . אולם תוספות לא ס"ל הא דכ"י דכתב כאן דגם דר זביב היה נאמן בזה דקשהא כשלאומר מיד ע"ש . וא"כ לא שייך הכ"ל וראוי להיות נאמן כ"ל . וי"ל דס"ל דלא מהמי מעו להיות כל דאלים גבר כמ"ש ק"ת פוסקים לענין קים לי ע"ש :

ר"י דחש דלאינו מינו נגד הלוקח שלא היה מעבדה דידוע ששלו . ומראה עיקר טעמו דדוקא כשהמנו לזכות ללוקח כמו החזרתי מעו דנאנסה דבשמיס פסור הירש משא"כ מעו ו רק שזכה המוכר לעצמו לא לזכום ללוקח דנגדו טענת שלי אינו מועיל א"כ לא שייך שנטען ללוקח שחשאר הקרקע צדו משום דלמוכר היה נאמן במינו הא מוכר לא היה נאמן ג"כ שחשיה דלוקח כ"ל :

ולכאורה כל"ז הא עשה שמוסר לוקח שהלכ האדם דביום של מערער אין עוד מינו למוכר

שאלה היה אומר לא היה שלך מוטלם פ"כ"פ מורה שמוסרם ללוקח זה והלוקח מורה דמשקך ואל מערער א"כ מועיל הודלת לוקח שחשיה הקרקע דמערער דכודלת בע"ד כמאה עדים ואינו מועיל טענת המוכר

נגד הודלת לוקח שהקרקע שלו . וז"ל דטענת קודם שמוסר מערער צ"ד וכיון דהיה המוכר נאמן מועין בצביל הלוקח ואם היה שותק היה זוכה . אין הודלתו מגרעת כיון שקודם שמוסר צ"ד היה מוכר נאמן וממילא מועין עבורו ואף שאח"כ מצטל המינו בודלתו מה צדך כבר זכי בפני צ"ד קודם שמוסר . ולכן הור"ט לומר רק דכיון שמוסר א"כ רואין שידוע ע"פ המוכר דהיה קרקע של מערער ושוב אינלא מלתא דמיד לא היה מוכר נאמן במינו דידוע שלא יתחייקם הלוקח כשיטעון להש"מ . ואף שלא היינו יודעין בלא הודלתו וסבורין דלית ליה מינו מ"מ אינלא שלא היה נאמן וגרע מהא דשטרלא זייפא לפירשב"ם ע"ש ודומק ק"ת :

ר"י עוד דלא שייך הודלת בע"ד כעדים רק בשמוסר . אז שהתפן שלו . אבל כאן לפי הודלת הלוקח שמוסר לו שהשדה של מערער והוא טוען עכשיו דשלו א"כ מודה דמוכר לו קרקע שאינו שלו ומייב להסיר דמיו א"כ לפי הודלתו אינו כלל בעל הקרקע רק עד בחזרה עדות שידוע שמוסר בעליו שהקרקע של מערער ושוב לא שייך שתועיל הודלתו משום הודלת צ"ד דהיי כאומר על קרקע שאינו שלו דאינו של זה רק של זה ושוב מוכר נאמן כיון שדר בה חד יומא ואומר דשלו דבהורה עד א"כ לוקח כמ"ש תוס' ואף דמוכר אומר דשלו הוא וממילא הועיל המכירה וממילא מהני הודלת לוקח . מ"מ אין להטוב הודלתו שתועיל מצום הודלת בע"ד כיון שלפי הודלתו אינו הודלת בע"ד כלל רק לגבי אחרים כ"ל . וא"כ נראה דשפיר אף שזה המערער יוציא הקרקע מהלוקח . יוכל המוכר לחזור ולהוציא הקרקע מהמערער אי אמרינן מינו להוציא בקרקע לחז הפוסקים . כיון דליכא סהדי דדר זביב חד יומא ברשותיה קאי ומוליא ממי שמחזיק בה אח"כ ואי הוי אומר ידי היה מוציא כן במתקן צניות במינו כ"ל . וגם כשהיה טוען ידי היה מוציא ולא היה יכול לטעון המערער שלא אחת מודם שמכרת לזה חס מודה שמוסר . שחא שלו כיון שלדברי הלוקח אינו לוקח כלל והור"ט מטהוין אין הודלתו מועלת לחוב לאחריני . וא"כ כיון שזכה במנו כ"ל א"כ יכול שוב להחזיר ללוקח . ולא שייך חזר חלילה עד שיעשו פשרה כמו דר"ד . כיון שהמוכר זוכה ומחזיר ללוקח הוי שוב כהא דחד מכה ד' דלי שתקת ס' כיון דמוכר זכה ע"פ דין וא"כ אף להפוסקים דל"א מינו להוציא אף בקרקע א"כ כשיוציא המערער חלוקה לא יוכל מוכר להוציא ממנו בטענת זכרתי מיק במינו מ"מ עכשיו שעדיין לא הוציא נאמן מוכר כשהיה טוען לגבי עצמו שלא להוציא מיד הלוקח . כ"ל דהוא שלו כיון דדר ואי הוי טעין ידי ג"כ לא היה מוכר מניחו להוציא מיד

ועיקר דס"ל דמוך לבי"ד לא מהמי מעו וגם ברהא אף שפטן צפני עדים יש לי ט"כ כו' משוי רחש

ומ"מ אינו נאמן אז ובב"ד כבר לית ליה מעו . וכן כאן ; כמה שאמר המוכר אז דזכנה מיניה הוי הודלת לרוד שאינו שלו ומס דאמר דזכנה א"כ במנו מוך לבי"ד וטכשיו רק משום שנטען ללוקח כיון דמוכר היה נאמן במינו . וע"ז בלא דר זביב ועכשיו אינו מוחזק ולרייבין לזירוף מוחזקה דלוקח . ובלא דר אין מועין רק בדר ד' רשב"א דטועין עכשיו אף דלוקח יודע ע"פ הודלת המוכר שהיה של מערער מ"מ כמו דהחזרתי טעמן אף דלא טעמן נאנסה מ"מ כיון דהיה לו מינו כ"ל . כן בזה כיון דלמוכר איכא מעו שוב זכנה לוקח . ולכאורה אין טעם לכברא זו דאף דלא טעמן נאנסה טעין החזרתי שהיה נאמן במינו . והא חזקה דשטרך זידי מס בעי מודה שלא החזיר רק בלית ליה מינו יש הוכחה שאומר חמת כנגד החזקה כ"ל . אבל לירש שא"י אם היה טוען כלל א"כ מורה החזקה שלא החזיר ולא ה' חזייה טוען כלל . ומס שייך שאם היה טוען היה נאמן במנו אם היה טוען היה רחיה שאומר חמת אבל כל שאין רחיה תשאר החזקה . וכמו שאף שהיה מועיל כשמביא עדים מ"מ כשאינו מביא לא מהני . וחוס' כסבו סברא זו כזמה מקצמות . גם פרע מעו דמויף וכה"ג וקשה כ"ל . וז"ל או דמגרע שוב חזקה דשטרלא בידו' מה צפי שסמך על המינו ושזב מהני גם ליתומים כ"ל או /כמו צ' יוסף בן שמעון שירש טו' דאין שיעבוד סוף שיטל לדמות שוב אף דאינו חמת מ"מ אין שיעבוד נכסים דרק ערבין זביב וכיון שלא היה יכול לזכות בודאי ע"ש בטרות וה"מ ס' מ"ט . א"כ גם בעיסקא שאין סמכות צעין לגובה מסויכשים רק בחזרה גוביינא דשיעבוד נכסים . או שאר שטר שכתבו תוס' וכיון שהיה יכול לטעון ולחיות נאמן במינו שוב אין גובה בחזרה שיעבוד טו' או אפשר אי שיעבודא ל"ד ורק משום ל"ד שטר וכתבו תוס' ציורשים החילוק כיון דלא חס לגבי ידיה ולקחות שוב לא שייך געילת דלת ע"ש סוף ב"ב א"כ י"ל היכא שהיה נאמן במינו א"כ לא חס ושוב לא גבי מיורשים כ"ל . וא"כ זה הכל שייך רק בשיעבוד משא"כ כאן שספק על גוף הקרקע י"ל שפיר דבחזקה מרא קמא קאי כל שאין ציור לשייך וכיון שאין רחיה לשייך לא מהני כלל מה דחס היה מועין היה נאמן במינו כ"ל . אף תוס' לא ס"ל כן וי"ל כמו אפי' בחד דלתי מכה ד' דררכי' גבך הוא אומר בגמרא דמ"מ מה מוכר דשאון לב' כל זכוח ואמר חתימה מכה מאן דלא מליח לנשחשי דיחא בשריה כיון שלא יהיה לגבות מסס אף דעכשיו ודאי לא היה שלא כדן מ"מ חשיב כדן נגד לוקח ע"ש כחצות ק"ע דקי"ל כרכב דאי שתקת כו' והיינו מטעם הכ"ל כן מועין ג"כ מה דהיה נאמן במינו אף על גוף הדבר כ"ל . ומ"מ יש לדחות דלא דמי כלל דחסה א"י להוציא מסס בודאי כדן משא"כ כאן שא"י אם יטעון שקר ויהיה לו רחיה של המנו כלל . ומ"מ סבורים תוס' כיון דמוכר לו כל זכות כו' וכיון שזוכה בטענה זו דנאמן במנו ממילא גם טענה זו בכלל . ואנו אומרים דחמת כן . ועוד דגם בזה שייך דלא ה' לריך ליחרא בשפרו דסמך על המינו :

שאלות ותשובות

ואם עוד תסכימו כלכם ותשוו לדעת אחת לכשאעמד על תוכן שאלתכם כפי מה שהוא הענין אכתוב לפי דעתי בע"ה כאשר יראוני מן השמים:

קפג) שאלת שכיב מרע שצוה שיתנו לאלמנתו כל מלבושי' יש בכלל מלבושיה קשורי הראש או לא שאני רואה במשנת המשרה אשתו ע"י שלישי ששנינו קשורי הראש לעצמן ובגדי מלבושיה לעצמן דתנן ונותן כפת לראשה וחגור למתניה וכלים של חמשי' זה משנה לשנה וגם יש בזה לדרשו לשון הדיוס שנהגו לכתוב בתנאי השדוכין ופסקתי ליתן מלבושי הכלת וקשורי ראשה ואין כוללן הכל בכלל מלבושיה: **תשובה** אם מן הדין בעיקר תלשון אתה שואלני כפת הראש ושאר הקשורים בכלל מלבושים הם הלא תראה הציץ בכלל שמתה בגדים וגבי תפילין אמרו בירוצא בהם בשבת דרך מלבוש הוא אלא שאין הולכין במתנה ומכירה אלא אחר לשון בני אדם וכסבור אני שואומר תנו לו כל מלבושי או תנו לה כל מלבושיה אין תפילין וציץ בכלל שאין לשון בני אדם לכללם בלשון מלבושים ולא בכלל בגדים אבל קשורי הראש קרב הדבר להיותם בכלל מלבושים אף בלשון בני אדם וממקום שבאת שאני רואה פוסקי גדוניה שאומרים צרכי חופה ומלבושים סתם ויש בכלל פסק המלבושים כל קשורי הראש ואע"פ שכותבי שטרות פוסרין וכותבין שופרא דשטרא הוא כאותה שאמרו דצריך למכתב ליה קני לך דיקלין תאלין וקוצין אע"ג דאי לא כתב ליה קני אפי' הכי שופרא דשטרא הוא שאין מניחין הכל ביד הדין ולבטל העוררין טורחין וכותבין ויפה כותבין. גם מה שאמרו במשרה אשתו לפי שהוצרכו לפרוט קצת הצריכים כגון כפת וחגור וכן מנעל במועד למועד ואולי מפני שהכפת לא נתנו לה קצבה בדמים וכן מנעל חגור אלא כל מקום ומקום וכל זמן וזמן לפי מה שנהגים ודברים קטנים הם ולפיכך לא כללו אותם בכלל המלבושים ולחוספי' בקצבת הזוהים לפי שאין הקצבה בהן ידועה ותדע שאם כן ליתני כפת לראשה בכך וכך חגור בכך וכך ומנעל בכך וכך. ועוד שתוצרך לפורטן להודיענו שהוא חייב ליתן לה את אלו ותדע שהרי מנעל ממועד למועד הוצרך

עדות הנשים ואולי מצאתם כן לאחד מן תראשוני' במקומות שהנשים יושבות בבית הכנסת מפני שהוא מקום מיוחד לנשים ואין האנשים נכנסים שם בזמן שהנשים יושבות שם ואנחנו לא נדע דברים אלו ולא שמענו מעולם ואין ראוי לסמוך עליהם ואף על פי שאנו מחזיקים אותו לענין פי שנים בבכור על פי שנים שאני התם לפי שאי אפשר זולתי זה שאין האנשים מילדין את הנשים זכר לדבר וחקה המילדת ותקשוד על ידו שני וגו' אבל כאן הרי אפשר ע"י אנשים בעדו' מכר או מתנה. וגם מה שתאמינו הנשים בעדות אשה שאני התם כי מפני חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלתה כמו דברי שבפרק האשה רבה ביבמות ולפיכך האמינו בו אפילו עבד ואפילו שפחה ועם כל זה אין היורשים נכנסין לנחלה אלא על פי עדים ומה שהאשה גובה כתובתה על פיהן כבר אמרו כי זה מכתובתה אנו למדין שכן כתב לה לכשתנשא לאחר תטלי מה שכתוב ליכי. ולענין סימנין שנבדקין על פי שנים כדאיתא בנדה פרק בא סימן התם משום דגליי מלתא בעלמא הוא דכל שהגיע לכלל שנותיה חוקה הביאה סימנים. אבל לענין ממון דעלמא אין עדותן עדות כלל ואפילו מאה נשים לאו כעד אחד דמין. ותדעו עוד שאפילו במקום שהם נאמנות אפילו אלף אינם אלא כעד אחד וכדאיתא ביבמות בריש פרק האשה רבה:

עוד תדעו שכל מי שמחזיק בקרקע ואחריו החזיק בו אחר הבא הראשון וערער עליך לומר קרקע זו שלי היא ומה אתה עושה בתוך שלי ואמר לו בשל אבותי היא אם הביא הראשון עדים שדר הוא בו אפילו יום אחד קודם לזת השני או שמת אביו מתוכו צריך השני להביא או עדי אבות או עדי חוקה ואינו יכול לומר לראשון הבא אתה ראית מאין היה לך או הבא ראיה שהחוקת בו שלש שנים כי הראשון לעולם מחזיק עד שיבא אחר ויביא ראיה שהיה של אבותיו כגון שמתו אבותיו בתוכה או שיש עדים שהיה של אבותיו במכר או במתנה או בירושה וכירוצא בהה שכל האוכל את הקרקע הרי הוא בחזקתו ומי שבא להוציאו מחזק' עליו הראשון ראתה זה ראיתי לכתוב לכם ומכל זה אני סבור שתעמדו על עיקר אותו הדין:

פתיחה לפרק חזקת הבתים

דף כ"ח ע"א

[א] כ"ח גדול בדינו דחזקה כל מה שתחת ידו של אדם שלו הוא, ויש בכח חזקה זו להוציא אף מחזקת מרא קמא, דנאמן אדם לומר על חפץ שבידו שהוא לקוח אצלו אע"פ שידוע שיש לו מרא קמא, וכן פסק בשו"ע (סי' קל"ג ס"א). והטעם בזה הוא, משום דאחזוקי איניש בגנבי לא מחזקינן¹. ומעתה צ"ע בעיקר הדין המבואר בפירקין דחזקת קרקעות היא בג' שנים, דמאי טעמא לא אמרינן אף בקרקעות דכל מה שתחת ידו של אדם שלו הוא לאלתר אף בלא חזקת ג' שנים. ויש להרחיב בכיאר הקושיא, ובהקדם מה שיש לדון בעיקר דין חזקת קרקעות, דמבואר דכל שאין המחזיק יושב בקרקע ג' שנים הרי המרא קמא זוכה בה, ודבר זה צריך כידור, היאך נקבע הדין שהראשון הוא המרא קמא, ומנין אנו יודעים שהמרא קמא היה הבעלים הראשונים של הקרקע.

ובחידושי הרי"ם (סי' ק"מ סק"ב) ביאר, דחזקת מרא קמא בקרקעות שייכא באופן שאף המחזיק בקרקע עתה מודה שמתחילה היתה הקרקע של המרא קמא, ויש לו למרא קמא עדים שישב בקרקע זו, ונמצא

דלענין ישיבתו הראשונה של המרא קמא אין ערעור כלל אף מצד המחזיק, ומשו"ה נעשה הראשון למרא קמא בקרקע זו.

אולם באמת לא די בזה, כיון דחזקת מרא קמא בקרקעות שייכא אף במקום שטוען המחזיק שהיתה הקרקע שלו או של אבותיו מעולם, דבכה"ג נמי הדין הוא דכל שלא החזיק השני ג' שנים זוכה המרא קמא בקרקע. וכן הוא בהכרח, דאי נימא דכשטוען המחזיק של אבותי היתה מעולם זוכה בקרקע אף בלא חזקת ג' שנים, א"כ לעולם לא ניבעי ג' שנים גם כשטוען מינך זבינתיא, ושפיר יהא נאמן במיגו דהוה טעין של אבותי היתה מעולם דמהני אף בלא חזקת ג' שנים.

ועיין בזה בשו"ת הרשב"א (ח"ב סי' קפ"ב, והובא בבית יוסף סי' קמ"ו מחודש ב') שכתב וז"ל, עוד תדעו שכל מי שמחזיק בקרקע ואחריו החזיק בו אחר ובא הראשון וערער עליו לומר קרקע זו שלי היא ומה אתה עושה בתוך שלי ואמר לו בשל אבותי היא, אם הביא הראשון עדים שדר הוא כו אפילו יום אחד קודם לזה השני או שמת אביו מתוכו צריך השני להביא או עדי אבות או עידי חזקה ואינו יכול לומר לראשון הבא אתה ראיה מאין היה

1. ובאמת שאין זה הטעם לחוד, דהא אע"ג דאחזוקי איניש בגנבי לא מחזקינן עדיין אין כאן הוכחה שהחפץ שלו, דהא מאחר שאין המרא קמא טוען אתה גנבת ממני, הרי אפשר שגנבו אדם אחר ומכרו למחזיק בו, [וכשאר הנידון על אדם מסויים ודאי

דלא אמרינן אחזוקי אינשי בגנבי וכו']. אלא ודאי הגדר בזה הוא, דכל תפיסה בסתם אמרינן שהיא תפיסה המוכחת על בעלות, ואין לנו לתלות שמא בא החפץ לידו בתורת גניבה, כיון דבסתמא כל אדם שומר על חפציו שלא יגנבו ממנו.

שלו. וכן מבואר בשו"ת הרא"ש (כלל צ"ט ס"ד), ובטור ובשו"ע (סי' ק"מ ס"א), וכן נקט הב"ח שם בשיטת הרמב"ם.²

ובגדר הדברים נראה, דהנה הא ודאי דחפץ שאין לו מרא קמא ידוע וחופס בו אדם כשלו וטוען שהוא שלו, הרי נקטינן בתורת ודאי שהוא שייך לזה שתופס בו, ואין זה רק מחמת דין מוחזק וחזקת ממון ולומר דהמוציא ממנו עליו הראיה, ואף אין זה

לך או הבא ראייה שהחזקת בו שלש שנים, כי הראשון לעולם מוחזק, עד שיבא אחר ויביא ראייה שהיה של אבותיו כגון שמתו אבותיו בתוכה או שיש עדים שהיה של אבותיו במכר או במתנה או בירושה וכיוצא בזה, שכל האוכל את הקרקע הרי הוא כחזקתו ומי שבא להוציא מחזקה עליו הראיה, עכ"ל, ומבואר בדברי הרשב"א דהראשון לעולם מוחזק אף במקום שאין אנו יודעים בכירור שהקרקע

גביה מנכסים משועבדים, דכל שיש פרסום בעיר שבתים אלו הם של הלוחה יכול המלוה לגבות מהם. ומדמי לה התם לדין סוקלין ושורפין על החזקות. ובנתיב"מ (סי' ק"מ סק"א) הוסיף דהיינו דוקא בקול מבורר הרבה שמוחזק בכל העולם שהוא שלו, אבל קלא בעלמא לא מהני].

ולפי"ז היה אפשר לומר, דהכא נמי דבעינן עדים שיעידו שהקרקע היא של המרא קמא, היינו שיש קול מבורר הרבה ומוחזק בכל העולם שהוא שלו. אכן בפשוטו משמע דעדים מעידים שהקרקע שלו היינו שמעידים כן ממש, ולא רק מחמת קול דנפק בעלמא.

ובהכרח צ"ל דעדים המעידים שהקרקע שלו היינו שהם מעידים שישב בה הראשון ג' שנים. אלא דצ"ע דהא בקצוה"ח (סי' ק"מ סק"ב) נקט בדעת הרמב"ם דחזקת ג' שנים לא מהני אלא מדרבנן, והכא הרי מה שמעידים שהקרקע היא של המרא קמא הוא מדאורייתא, וא"כ ודאי שמעידים שהיא שלו אף בלא חזקת ג' שנים. וצ"ל דעצם הראיה שיש בישיבת ג' שנים בקרקע היא לכו"ע מדאורייתא, וכל מה דנקט הקצוה"ח בדעת הרמב"ם דחזקת ג' שנים לא מהני אלא מדרבנן היינו דוקא במקום שיש מערער שטוען שהקרקע שלו, דבכה"ג אמרינן דמדאורייתא לא מהני חזקת ג' שנים להוציא מן המוחזק, אבל הא מיהת עצם חזקת מרא קמא איכא אף מדאורייתא מכח מה שישב הראשון בקרקע ג' שנים. [וכוזה הוא שחידשו הראשונים דאין צריך דוקא ג' שנים אלא סגי אף בד' בה חד יומא].

2. אכן יעויין באבן האזל (פ"ב מהל' שכנים ה"ח ד"ה אמנס) דנקט בשיטת הרמב"ם, דלא סגי במה שמביא הראשון עדים שדר הוא בו אפילו יום אחד או שמת אביו מתוכו, אלא צריך להביא עדים שהקרקע שלו. ודבר זה צ"ע מה שייך עדים שהקרקע שלו. ומנין יודעים העדים שהקרקע שלו. ואין לומר שהם יודעים שהוא ירש אותה מאביו או קנאה או קיבלה מאחר, דהא גפא צ"ע מנין להם דקרקע זו היתה של אביו או של אותו אחר שנתנה לו. ואף אי נימא דראו העדים שזכה בה הראשון מן ההפקר, עדיין צ"ע מנא להו דהיתה קרקע זו של המפקיר שיוכל הראשון לזכות בה מן ההפקר. [ואולי יש לדחוק דמעידים שזכה מן ההפקר באופן שלא היה מפקיר, וכגון מה שכתב הרמב"ם (פ"א מהל' זכיה ומתנה ה"א וה"ב) גבי המדברות והנהרות והנחלים שכל שבהן הפקר וכל הקודם בהן זכה].

ואולי י"ל עפ"י מה שכתב ביד רמ"ה (לא, א אות ל"ח) וז"ל, דמאן דמערער אארעא מחמת אבהתיה ואיצטריך לאייתויי ראייה דאבהתיה היא וכו' כיון דאייתי סהדי דהוה מקריא האי ארעא גבי כ"ע בשמא דאבוה דכל מאן דהוה בעי למקרי לה בשמא דמרה לא הוה קרי לה אלא בשמא דאבוה דהאי, עכ"ל, ומבואר בדבריו דלענין ראייה שהקרקע של אבותיו סגי לן במה דכו"ע קרו להאי ארעא בשמא דאבוה. וכעין זה כתב עוד ביד רמ"ה (ג, א אות כ"א) וז"ל, דכל היכא דמיקריא האי ארעא דפלניא היא ומקריא בשמיהא כמאן דקימא ארעא בחזקתיה קאי ומוקמינן לה בידיה עד דמייתי האי ראייה בעידי חזקה, עכ"ל. [ועיין עוד בשו"ת הרא"ש (כלל צ"ט ס"ח) לגבי דין

מתורת ראייה והוכחה מצד אחוזקי איניש
בגנבי לא מחזקינן, אלא הוא דין תורה דאדם
המחזיק בחפץ כשלו וטוען שהוא שלו יש לנו
להחזיק בודאי שהוא שלו, ואין אנו מסתפקים
בדבר לומר שמא אין החפץ שלו.³

וכן היא משמעות לשון התוס' לקמן (לה, ב
ד"ה ההוא) גבי נסכא דרבי אבא, שכתבו
בתו"ד וז"ל, כאילו הוא ברור שהיתה הנסכא
של אותו שהיה מוחזק בה, עכ"ל, ולשון
'כאילו' מורה בבירור שאין זה מכח סברא
וראייה, אלא הוא רק דין שכך אנו דנים כאילו
בודאי שהחפץ שלו. וכעין זה מבואר בתוס'
הרא"ש בב"מ (ב, א) שכתב וז"ל, וכל דבר
שאדם מוחזק בו יש לנו לחשוב שהוא שלו,
עכ"ל, והיינו שכך הוא הדין שיש לנו לחשוב
שהוא שלו אע"פ שאין לנו ראייה והוכחה
בדבר.⁴

וביאור הדברים, דזה הוא מדין משפטי
הממון, דזכותו של מי שתופס
ומוחזק בחפץ לטעון על החפץ שהוא שלו,

- ועיין עוד בסוגיא לקמן (לה, ב), דאף כשאינו תופס
בחפץ ורק טוען שהוא שלו נמי מהני טענתו לאשוויי
כמוחזק, והלוקח ממנו נידון כגזול.
- וכן ביאר בקובץ שיעורים (אות קנ"ג) עיי"ש.
- ובטעם הדברים כתב בקובץ שיעורים (שם) דהוא
משום דא"כ לא שבקת חיי לכל בריה, שיוכל כל אדם
לחטוף חפצים מחבירו ולומר שלי הם, ובכה"ג יצטרך
הראשון להביא ראייה שירש אותם מאביו ואביו
מאביו עד אדם הראשון, וא"כ מלאה הארץ חמס,
וכיון דבקרא כתיב דרכיה דרכי נועם, הרי בהכרח דכן
הוא משפט הממון, דכל דבר שהוא בחזקתו של אדם
שלא נודע לו בעלים אחרים, הרי הוא נידון כשלו.

דמעתה יש לנו להחזיק ולדון בתורת ודאי
שהחפץ שלו, ואף אם הוא גודרות או דברים
העשויים להשאל וכיו"ב דלא שייך בהם
חזקת ממון, מ"מ בכה"ג דליכא מרא קמא
נקטינן בתורת ודאי שהחפץ הוא שלו, וכל
החוטף ממנו נידון כגזול.⁵ [אכן הא פשיטא,
דהיינו דוקא במקום דליכא מרא קמא, אבל
כשיש מרא קמא שידוע כבעלים הראשונים על
החפץ, ודאי דאין יכול אדם לתפוס את החפץ
ממנו ולטעון שהוא שלו ולקוח הוא בידו].

ומעתה י"ל דכן הוא הדין גם בקרקעות,
דכל שהחזיק המרא קמא בקרקע
אפילו יום אחד בתורת שהיא שלו, הרי אנו
דנין בודאי שהקרקע היא שלו מאחר שאין
ידוע לנו על בעלים אחרים בקרקע זו.⁶

(ב) והשתא נשוב לעיקר הקושיא
שכתחילה, דמאחר דמבואר

דמרא קמא בקרקע נקבע לפי מי שמשתמש
בקרקע דדיינינן ליה כמוחזק, א"כ מאי טעמא
המחזיק בקרקע שיש לה מרא קמא אחר אינו

אכילת פירות והשתמשות דהוי נמי קנין חזקה,
[וכמבואר ברמב"ם (פ"א מהל' מכירה הסי' והסי"ז) דקרקע
נקנית באכילת פירות], דדוקא בכה"ג איכא אגן סהדי
דמאי דתפיס האי דידיה הוא [כל שאין מרא קמא
אחר], והיינו משום דבקרקע לא שייכא תפיסה
במציאות, ולא שייכא תפיסה בקרקע אלא באופן
שעושה חזקה שיש בה 'הוראת בעלות'. משא"כ
במטלטלין דהתפיסה אינה מצד 'הוראת בעלות' על
החפץ, אלא עצם התפיסה במציאות מהני, דע"י
שהחפץ נמצא ברשותו ותחת ידו של האוחז בו חשיב
שהוא תופס בו. [ואע"ג דבמטלטלין נמי בעינן תפיסה
הראויה לקנין, אין זה אלא משום שצריך תפיסה